

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен "доктор" по: област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**, професионално направление **3.8 икономика**, научната специалност **„Организация и управление на производството“**.

Автор на дисертационния труд: Аtdхе Шикери Кабаши, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Ролята на маркетинга за развитие на земеделието“.

Рецензент: доцент доктор Георги Петров Георгиев, Висше училище по агробизнес и развитие на регионите; 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, научната специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“, определен/а за член на научното жури със заповед № РД-16-907/26.09. 2023 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Дисертационната разработка се концентрира върху актуален проблем относно прилагане на съвременни маркетингови подходи за развитие на земеделието. Без съмнение с малки изключения земеделските производители държавите от региона се нуждаят от ефективен маркетинг за реализация на тяхната продукция и устояване на засилената конкуренция в сектора.

В този смисъл намирам поставената тема за дисертабилна и актуална.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Докторанта е формулирал относително адекватно обекта, предмета, целта и задачите на дисертационното изследване. Смятам, че основната теза на дисертационния труд не е формулирана правилно. Не споделям мнението на докторанта „че маркетингът е надежден инструмент за цялостното управление на всяка организация“. Последният е само един от използваните съвременни подходи за бизнес мениджмънт, но за „цялостното управление на всяка организация“ са необходими и други.

Използваната изследователската методология в дисертационния труд не се отличава с разнообразие, а включва основно традиционни методи като: аналитичен и сравнителен метод, индукция и дедукция, описателен метод, метод на абстракция, конкретизация и обобщения, системен подход и др. Прави впечатление липсата на статистически, маркетингови или прогностични методи, каквито изисква формулировката на изследователската теза. Поради тази причина моето професионално мнение е, че използваната изследователска методология не е изцяло съобразена с възможностите за доказателство на формулираната теза.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Представената научна разработка се състои от въведение, четири глави, заключение и списък на използвана литература. Дисертацията е разработена в обем от 120 страници, от които 115 основен текст. В структурно отношение се наблюдава относителна небалансираност между отделните части като на най-важната последна част - емпиричното изследване е най-малка по обем (8 страници). Изложението на разработка е онагледено с 12 таблици, 23 графики и 1 фигура в като дело на автора са само графиките в последната четвърта част. Там е използвана анкета като основен изследователски метод и въз основа на отговорите са направени 13 пай графики. Останалите таблици и графики са използвани на готово основно от два източника: Агенцията по статистика на Косово (KAS) и Eurostat.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Основните резултати могат да бъдат идентифицирани в три основни направления. Първият основен резултат е свързан с изясняване на спецификите на земеделското производство, прилаганите аграрни политики от властите в Косово и обосноваването на направените реформи в сектора. Вторият е по отношение прилагането на маркетинговата концепция при управлението на съвременно земеделското стопанство и се обосновава неговата роля за успешното развитие. Третият резултат произтича от анализа на косовското земеделие и основните тенденции на неговото развитие през последните години. Четвъртият е чрез анкетно проучване на се установи степента на прилагане и използване на маркетингови подходи сред Косовските земеделски ферми по региони.

За тази цел докторанта е извършил значителен по обем библиографичен обзор на теоретични и изследователски публикации. В списък на използвани литературни източници са посочени общо 71 публикации основно на английски и по-малко на сръбски език.

5. Приноси на дисертационния труд.

В края на автореферата докторант Аtdхе Кабаши е приложил справка, в която синтезира резултатите от своята дисертационна разработка до определен брой констатации с характер на научни и научно – приложни приноси. Според моето професионално мнение те могат да бъдат сведени до следните научно-приложни приноси:

- Изяснена е същността на земеделието като национален отрасъл и ролята на аграрната политика за развитие на земеделието в Република Косово;
- Извършен е анализ на състоянието на земеделието на Република Косово и в рамките на настоящата аграрна политика;
- Извършен е анализ и са формулирани препоръки за подобряване на маркетинговите дейности в земеделските стопанства на Република Косово.

Приемам визираните по-горе приноси като достоверни, реални и доказани в дисертационния труд.

6. Критични бележки и въпроси.

В основната теза на дисертационния труд е формулирано, че „маркетингът е надежден инструмент за цялостното управление на всяка организация и той помага при бъдещото прогнозиране на продажбите“. Липсват данни за продажби и използване на методи за тяхното прогнозиране. Също така се наблюдава липса на формулен апарат, задълбочено емпирично изследване с подходяща иконометрична или статистическа методология.

Въпроси:

1. Какви съвременни методи могат да бъдат използвани за прецизно, количествено оценяване на ефекта от дадена маркетингова политика?
2. Какви методи биха били подходящи при прогнозиране на продажбите в зеленчукопроизводството в Косово?

7. Публикувани статии и цитирания.

Докторантът е изпълнил минималните изискванията за броя и вида на публикациите, заложи в одобрения индивидуален учебен план. Успешно е положил всички докторантски изпити. Представени са общо 7 публикации за периода 2022 – 2023 г. Всички са публикувани в чуждестранни източници и са верифицирани в НАЦИД.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото научно жури да гласува положително и присъди на Аtdхе Шикери Кабаши образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност „Организация и управление на производството“ (селско стопанство и подотрасли).

Дата: 27.11.2023 г.
гр. Пловдив

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО:
(доц. д-р Г. Георгиев)